

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De Paupertate. Pars V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

scensionis mee, in quo tamen si diligenter inspicitur, via forsit
 ascensionis reperitur. Si enim tibi Romam tendenti, homo inde ve-
 niens obuiaret, quaerens viam, quid melius quam illam qua venis
 ostenderet? Denique castella, villas & vrbes. fluuios ac uotes per
 quos transierit nominat, suum denuntians iter, tuum tibi prenuntiat. Il-
 la ut eadem loca recognoscas eundo, quae ille pertransiit veniendo.
 ¶ Hi sunt **xii.** gradus humilitatis secundum sanctum Benedictum. Pri-
 mus est, si quis timorem Dei in memoria habeat, Dei precepta &
 poenas paratas eorum transgressoribus, & praemia parata obser-
 uatoribus, & sic omni hora a peccatis se custodiat. ¶ Secundus est,
 si quis non amans propriam voluntatem, desideria sua non delectetur
 implere. ¶ Tertius est, si quis pro Dei amore omni obedientia
 maiori se subdat. ¶ Quartus est, si in ipsa obedientia contra aspe-
 ra patientiam amplectatur. ¶ Quintus est, si omnia mala sua abscō-
 dita abbati suo humiliter confiteatur. ¶ Sextus est, si ad omnia
 quae sibi iniunguntur, indignum se iudicet. ¶ Septimus est, si omni-
 bus se inferiorē & viliorē non solum lingua sua pronuntiet, sed
 etiam intimo credat cordis affectu. ¶ Octauus est, si nihil agat
 monachus, nisi quod communis monasterij regula probat, &
 maiorum exempla hortantur. ¶ Nonus est, si linguam suam co-
 hibeat, & eam usque ad taciturnitatem teneat. ¶ Decimus est, si
 non sit facilis & pronus in risu. ¶ Undecimus est, si pauca verba
 & rationalia habeat, & non loquatur clamorose. ¶ Duodeci-
 mus est, si non solum in corde humilitatem habeat, sed etiam
 corpore ostendat eam semper defixis in terram aspectibus.

De Paupertate.

PARS V.

Paupertas quandoque dicitur carentia diuitiarum. Et secundum
 hoc dicit Aug. Inuestiganti singularum rerum naturas, non
 inuenitur quid sit paupertas, nuditas & foramen. Sic pauper-
 tas, priuatio est. Priuationes vero causae sunt directae aliarum
 priuationum, & occasiones multorum bonorum. Multa vitia elō-
 gata sunt ab eis qui hanc paupertatem habent. Greg. Habet san-
 cti hoc proprium: nam ut semper ab illicitis longē sint, a se plerū-
 que licita abscindunt. ¶ Quandoque dicitur paupertas contem-
 ptus diuitiarum. Seneca: Nemo dignus Deo, qui opes non con-
 tēpserit. Tertio dicitur paupertas amor paupertatis. Ber. in epi-
 stolis: Non paupertas virtus reputatur, sed paupertatis amor. De-
 nique beati pauperes non rebus, sed spiritu. Idem: Volo te esse
 amicū pauperum, magis autem imitatorē. Idem: Amicitia
 pauperum regis amicos constituit, amor paupertatis reges. Item,
 Pauperiem aequo animo ferre, virtus patientiae est: spon-
 te ap-
 pet

petere, sapientiæ laus est. ¶ Et notandum, quod paupertas multis de causis amanda est. Quarum prima & maxima est, quod Deus eam amat. Cuius amoris primum signum est, quod filius Dei voluit eam assumere. Ber. in Sermonibus: Fortè aliquis arbitraretur filio Dei sublimia esse querenda palatia, vt cū gloria rex gloriæ susciperetur: sed nō propter hoc ille à regalibus illis sedibus venit. In iustitia eius diuitiæ, & gloria, in dextera longiturnitas vitæ. Horū omnium æterna in caelis affluentia superebat: sed paupertas nō inueniebatur in eis. Porro in terris abundabat & superabundabat hæc species. Nesciebat homo pretiū eius. Hæc itaque filius Dei concupiscens, descendit, vt eam eligeret sibi, & nobis quoque sua æstimatione faceret pretiosam. De paupertate Christi habetur Luc. 2. Pānis eū inuoluit, & reclinauit eū in præsepio: quia nō erat ei locus in diuersorio. Itē Matth. 18. vbi misit dominus Petram ad piscandum pro tributo soluendo, dicit glo. Tantæ fuit paupertatis, vt vnde daret tributum non haberet, & super illud Mat. 11. Circumspectis omnibus cū iā vespera esset hora, exiit in Bethaniam cū duodecim. Dicit glo. circumspectis si quis cum hospicio susciperet. Tāta enim paupertatis fuit, & ita nulli adularus, vt in tanta vrbe nullū inueniret hospitium. 2. ad Cor. 8. Scitis gratiam domini nostri Iesu Christi, quoniam propter nos egenus factus est, cū esset diues, vt illius inopia vos diuites esseris. Thren. 3. Recordare paupertatis meæ &c. Ber. Magna abusio, & nimis magna, vt diues esse velit vermiculus vilis, propter quem Deus maiestatis & dominus sabaoth voluit pauper fieri. Paupertas Christi crescendo processit. In natiuitate panis inuolutus est, & pro domo habuit diuersorium: deinde hospitium non habuit. Matth. 8. Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet. & Mat. 11. Circumspectis &c. In passione verò etiam propriis vestibus spoliatus est. Mat. 27. Exuēres eū &c. Aliud signū amoris Dei ad paupertatem est, quod propter pauperes filius Dei in mundum venit. In Psal. Propter miseriam & gemitum pauperū nunc exurgam, dicit dominus. Luc. 4. Euangelizare pauperibus misit me. Bernar. in sermonibus: Querat diuitias paganus, qui sine Deo viuit: querat Iudæus, qui terrenas promissiones accipit, sed qua fronte, magis autem qua mente Christianus diuitias querat, postquam Christus beatos esse pauperes predicauit. Pauperes Christus in principio doctrinæ suæ beatos predicauit. Mat. 5. & Luc. 6. Et diuites infelices. Luc. 6. Vae vobis diuitibus. Pauperes iudicat Christus dignos mensa sua. Vnde Luc. 14. leguntur pauperes ad cœnam domini introducti. In Psal. Parausti

in dulcedine tua pauperi Deus: Pauperes Deus adiuuat. In Psal. Et adiuuit pauperem de inopia. Illis parcit. Esa. 49. Pauperum miserabitur. Illos elegit. Esa. 48. Elegit te in camino pauper tatis. Iaco. 2. Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo? Illos exaudit. In Psal. Desiderium pauperum exaudiuit dominus. Eccl. 21. Deprecatio pauperis ex ore usque ad aures perueniet. Illorum est memor. In Psal. Non in fine obliuio erit pauperis. Illorum est sollicitus. In Psal. Ego autem mendicus sum & pauper: Dominus autem sollicitus est mei. Illorum est refugium & fortitudo. In Psal. Factus est dominus refugium pauperi. Esa. 25. Factus est fortitudo pauperi &c. Illos saluat. In Psal. Parcet pauperi & inopi: & animas pauperum saluas facit. 2. Reg. 22. Populum pauperem saluum facies. In Psal. Frispiciens inopem de manu fortiorum eius. Societatem pauperum praelegit dominus in mundo isto societati diuitum. Luc. 14. Omnis qui non renuntiauerit omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus. 1. Reg. 30. David perierum Aegyptium assumpsit, quem dominus suus reliquerat. Sic Christus assumit quos mundus reliquit. Psal. Pater meus & mater mea dereliquerunt me, dominus autem assumpsit me. Item: Tibi derelictus est pauper. Grego. in homil. Hos elegit Deus, quos despicit mundus: quia plerumque ipsa despectio hominem reuertat ad semetipsum. Idem: Infirmi quique atque in hoc mundo despecti plerumque rano celerius vocem Dei audiunt. quanto in hoc mundo non habent ubi delectentur. Item pauperibus regnum caelorum tribuitur. Mat. 5. & Luca 6. Et non solum ad possidendum, sed etiam ad dandum aliis. Luc. 16. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula. Ipse Deus pauperum est. Nu. 18. In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem: ego pars & hereditas tua. Ipse est spes pauperum, & exultatio. Esaia 14. In ipso sperabunt pauperes populi eius. Eiusdem 29. Pauperes homines in sancto Israel exultabunt. Ipse de pauperibus specialiter requirit in iudicio: ut habetur Mat. 25. Imo ipse pauperibus iudicium tribuit. Iob 36. & Matth. 19. Vos qui secuti estis me &c. sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. Pauperes honorat, dicens in Psal. Honorabile nomen eorum coram illo. Illos agnoscit, & nominatim vocat: ut patet in Lazaro, Luca 16. Illos ab angelis deportari facit ad locum quietis. In eodem: Factum est, ut moreretur medicus, & portaretur ab angelis in sinum Abraham. Et ut uno verbo dicatur, tanta est dilectio eius ad pauperes, ut quod sit pauperi, sibi reputet fieri. Matth. 25. Quod vni ex minimis meis feci

fecistis, mihi fecistis: & quod vni eorum non fecistis, mihi non fecistis. Væ pauperibus, si eum nō amant qui tantum eos amat, qui tot signa amoris eis ostēdit. Multum contemnerentur pauperes in mundo isto, nisi Christus eos tātum honorasset. ¶ Multis aliis de causis amāda est paupertas. ¶ Prima est, quia est valde munda: sicut econtrario diuitiæ immundæ sunt, amatores suos inquinantes. Quod in rerū natura Deus significari voluit, in hoc, quod aurum & argērum quæ vidētur esse pretiosiora inter eas, tāgentes inquinant. Ber. in epistolis: Beatus qui post illa nō abiit quæ possessa onerāt, amata inquināt, amissa cruciant. Ecclē. 13. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Et super illud Iaco. 1. Religio munda &c. dicit glo. Qui tēporalia non diligit, immaculatum ab hoc seculo se custodit. ¶ Item paupertas est Deo propinqua. Quod figuratum est Lucē 2. in hoc, quod pastores de loco vicino venerunt ad Christum. Econtrario verō reges a remotis partibus venerunt. Mat. 2. Paupertas etiā sancta est, tāquam locus in quo mansit filius Dei plus quā triginta annis. Exo. 3. Solve calciamēta de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Paupertas specialiter potest dici terra sanctorum Esa. 26. In terra sanctorum iniqua gessit, & nō videbit gloriam Dei. Esa. 60. Adorabunt vestigia pedum tuorum. In eodem: Locum pedum meorum glorificabo. Item expedi a est. Greg. Liberius ad patriam tendimus, quia quasi in viā pondere caremus. Idem: Terrēna substantia æternæ felicitati comparata, pondus est, non subsidium. Aug. in libro de verbis domini: Abiice à te diuitiarū onera. abiice vincula volūtaria, abiice anxietates & rēdia quæ te plurimis annis inquietant. Hieronym. in epistolis: Si habes, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Si non habes, grandis onere liberatus es. Grego. Qui mihi onus diuitiarum abstulit, me ad currēdum citius expediuit. Itē paupertas laeta est. Seneca: Sape pauper fidelius ridet: nulla ei in alto sollicitudo est. Idem: Qui felices vocātur, hilaritas ficta est, & grauis tristitia, eo quidē grauior, quia interdū non licet patiā esse miseris, sed inter arūnas cor ipsum excedētes necesse est agere felicem. Aug. in lib. Confes. loquens de quodam mendico exhilarato vino: Ille, inquit, lætabatur, ego anxius eram. Nimirum ille felicior erat, non tantum quia hilaritate perfundebarur, cū ego curis anxietate: verū etiam, quod ille bene operando acquisierat vinum, ego autem mentiendo quærebam typum. ¶ In Viris patrum quidam pauper habebat vnā mattam, de cuius medietate se cooperatebat, aliam medietatem sibi sub-

mittebat, & erat validum frigus : & pater monasterij de nocte exiens, audiuit eum dicentem , Gratias ago tibi domine. Quot sunt modo diuites in custodia, & qui in inferno sedent, aut pedes habent in ligno cōstrictos? Ego autē velut Imperator sum, extendens pedes meos, & quo volo ambulo. Senec. Felix paupertas læta: nec tamen paupertas est, si læta est. Grego. Cui cū paupertate bene conuenit, non est pauper. Itē paupertas secuta est. Grego. Magna securitas cordis: nihil concupiscentiæ habere secularis. Seneca : Etiam in obsessa via pauper pax est. Gregorius. Qui nihil habet in mūdo quod diligit, nihil est in mūdo quod pertimescat. Paupertas, iuxta verbum Sapientis, bonum est sine calumnia. Pro ea non mouentur lites, non timet fures vel raptores, non timet aëris passiones, ipsa est donum à paucis cognitum. Poëta: O munera nondum intellecta, domi paupertas angustique lares. Ecclesia. II. Paupertas & honestas à Deo sunt. Paupertas secuta est, & temporaliter & spiritualiter. Prouerb. I. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Gl. Facile laqueos euadit in terris, qui oculos habet in cælis. Iob. 18. Abscōdita est in terra pedica eius. Cain habuit caput tremulum. Cain interpretatur possessio: qui possessiones habent in mundo isto, in tremore sunt. In Psalm. Trepidauerunt vbi non erat timor. Iob 15. Sonitus terroris semper in auribus eius : & cū pax sit, ille semper insidias suspicatur. Item paupertas quæta est. Senec. Quietissimè viuerent homines, si hæc duo verba tollerentur, meum & tuum. Grego. Quid in hac vita laboriosius, quàm terrenis desideriis æstuarè? quid quietius, quàm nihil huius seculi appetere? Hinc est, quod Israël custodiam sabbati accepit in munere, Ægyptus percutitur muscarum multitudine. Item paupertas licet terra macilēta videatur: fertilissima est verorum bonorum. Gene. 41. Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. In hac terra voluit plantari vnigenitus Dei, lignū scilicet vitæ. Item paupertas vitis materiā subtrahit: quia nō habet unde suum paupertas pascat amorem. Iuuenalis: Præstabat castas humilis fortuna Sabinas. Senec. Inquis, Pecuniam perdidisti. O te felicem, si cū illa auaritiā perdidisti: sed si manet illa apud te, es tanto felicior, quo tanto malo materia subducta est. Paupertas vermē diuitū superbiā occidit. Ipsa etiā duas filias sanguisugæ infernalis, quæ semper clamant, Affer, affer, suffocat, scilicet gulam & luxuriam. De quibus habetur Prou. 30. Paupertas medicinalis est. Grego. Quos morum infirmitas vulnerat, paupertas medicina sanat. Ipse purgat eos qui sunt aurū & argentum:

ideo

ideo caminus dicitur. *Esaia 48. Elegi te in camino paupertatis.* Ipsa est fortitudo sanctorum, sicut diuitia sunt fortitudo diuitum. *Proverb. 10. Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius.* Ipsa est vt fossarum profundissimum, quod diabolus multum nititur implere. *Habac. 1. Comportabit aggerem, & capiet eam mira facultas aliquorum qui diabolum iuuat ad implendum fossatum castri sui.* *Habac. 2. Vae qui congregat non sua. Usquequo aggravat contra se densum lutu? Pauperes in ecclesia remanent, dum diuites in regnu diabolii transferuntur.* Sicut Nabuchodonosor pauperes dimisit in terra promissionis, nobilibus traslatis in terram suam. *Iere. 39. Sophonia 3. Derelinquam in medio tui populum pauperem.* Pauperum est hereditare regnu calorum: mobilia vero huius seculi sunt diuitum, sicut figuratum est *Genel. 15. vbi Abraham dedit Isaac cuncta quae possidebat, filiis autem concubinarum largitus est munera.* Paupertatem posuit filius Dei vt fundamentum religionis Christianae. *Matth. 5. Iob 26. Qui extendit aquilonem super vacuum. Super vacuum, inquam, paupertatis.* Aquilonem vocat ecclesiam de Gentibus conuersam, quae congelata erat in peccatis suis. Paupertatem posuit Christus gradum, quo ad perfectionem ascenditur. *Matt. 19. Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quae habes, & da pauperibus.* ¶ Paupertas mater & nutrix & custos religionis est. Vnde qui ingrediuntur religionem, ad eam voto se astringunt. Econtrario abundantia religionem destruit. Adeo enim occupat eam, vt meditationes, lectiones, orationes quibus debet sustentari, in ea pereant, ita quod seruitium ecclesiae est inordinatus strepitus. *Amos 5. Aufer a me tumultu carminum tuorum.* Vbi ipsa non est, vitia sunt in pace. Non sunt ibi correptiones, sed supputationes, vt potius videantur trapezicae, quam religiosi. Virgae sunt ibi potius ad ostensionem quam ad vitiorum effugatione. In refectorio lapidatur sobrietas varietate ferculorum. Ministri manibus eleuatis varia portantes fercula afferunt vnde ipsa lapidatur: sicut Iudei afferebant lapides ad beati Stephani lapidationem. In claustris vbi est abundantia temporalium, inueniuntur multi habitum religionis deferentes, qui tamen non sunt religiosi. Sicut clerici qui comuniter dicuntur Goliardi, quandoque habitum monachalem deferunt, & tamen monachi non sunt. Aliqui proiciuntur ibi a parribus sicut caruli, quos matres non sufficiunt enutrire. Aliqui etiam intrant vt fures: vt scilicet ditentur & possint res monasterij consanguineis suis dare. Aliqui instar vulpis se mortuos spiritualiter simulat, vt praedam

dam faciāt. Vbi est abundantia, behemoth quiescit, qui in arido paupertatis requiem non inuenit. Luc. 11. Paupertas omnes ingredienti in mundum istum excipit: sed postea à multis eicitur de possessione sua sine culpa sua: sed in exitu de mūdo isto, iterū recuperat eos. Iob 1. Nudus egressus sum de utero matris meae, nudus reuertar illuc. Paupertas seruitutem diuitiarum quae adeo generalis est, excutit. Eccles. 10. Pecuniae obediunt omnia. Ipsa cum Petro super aquas ambulat, scilicet super mare huius mundi. Matt. 14. Bernardus in sermonibus: Haec praerogatio debebatur Petro: nouum iter & noui modus itineris. Antiquorū sanè patrum diebus, donec in terris videretur & conuersaretur inter homines Deus maiestatis, non erat euangelica forma perfectionis, sed spiritum Domini solo interim spiritu sequebantur. ¶ Paupertas luto diuitiarum si affluat, nō vult cor apponere. Ipsa ordinem naturae seruat. Sicut enim terra exterior pedibus, sic ipsa terrena calcet mentis affectibus. Ipsa de simo stabuli thesaurum facere dedignatur. Stabulum est haec pars mundi in qua sumus, quia habitaculum est iumenti nostri, scilicet corporis. Paupertas terram talpis & serpentibus relinquit. Esaiā 65. Serpenti puluis panis eius. Ipsa hominem custodit ne à serpente infernali comedatur. Cassiodorus super illud Psalm. Omnia à te expectant. Quem Deus pro malis suis abiicit, fit diaboli pabulum: quapropter si in escam inimici dari nolumus, nō debemus esse terreni: quia sic in principio maledictus est ut terram comedat. Gen. 3. ¶ Paupertas amatores suos miro modo facit abundare. Habent enim de ea quantum volunt. Eccl. 11. Est homo marcidus, egens recuperatione: plus deficiens virtute, & abundā paupertate. Paupertas etiā terrenis diuitiis facit quodāmodo abundare, pauper enim diuitias quas pro Christo contēnit, quodāmodo habet, dū eas Christo vendit, & de illis in caelo thesaurum facit. Vnde Dominus emit à Petro quod pro eius amore reliquerat. Matt. 19. quod non fecisset, nisi illius fuissent. Non enim emeret praedam. Quādo aliquis ex corde dicit, Volo habere thesauros regios vel imperiales, & hoc propter Christū: statim Christo eos vendidit, & in caelo eos thesaurizauit, & hoc sine damno eorum qui eos possidebant. Remanēt enim eis pleno iure. Et quod mirum est, eosdem thesauros diuersi possunt vendere, & in caelo thesaurizare. Et nō solum haec possunt facere de his quae sunt, sed etiā de his quae nō sunt, sed possunt esse. Ber. in Sermonibus: O mira uouitas eius qui omnia noua facit: tollēs iugū inuenit requiem, relinquēs omnia centuplum habet. ¶ De

¶ De i
diuitia
notādu
spinas.
quasi
negoti
renas in
qui eni
indiger
obtulcr
liorum
salutem
tias, qu
qui pau
amat pa
mem &
defectu
paupere
mes inu
sunt qui
& sic di
De M
bea
ma
don
Post
Pcom
māsuert
nihil ha
se quae fi
se causa
reddie, si
perturba
quillita
¶ Primo
sunt bea
tudinis
¶ Quart
dinem si
modesti
bulation

¶ De illa verò paupertate quæ est eorum qui habent multas diuitias, quarum nõ se reputant dominos, sed solũ ministros, notandum quòd ipsa valde gloriosa est. Ipsa est velur liliũ inter spinas. De paupertate huiusmodi verum est illud Prouer. 14. Est quasi pauper cũ in multis diuitiis sit. Ipse in diuitiis dupliciter negoriatur, bene ministrando & nõ amando. Ipse diuitias terrenas in arca seruat, & tamen in thesauro cælesti eas reponit: qui enim ad pios vsus diuitias seruat, non claudens viscera sua indigentibus, in cælo tam eas reposuit, cùm eas corde iam Deo obtulerit. Pios vsus diuitiarum intelligas etiam vxorum & filiorum cõpetentes prouisiones, cùm ad Dei honorẽ & animarũ salutem referuntur. Non sic est de illis qui auare retinẽdo diuitias, quos nõ pascunt occidunt, dum eos fame mori permittunt, qui pauperibus partem suam auferunt. Et notandum quòd qui amat paupertatem, non debet eius sequelam fugere: scilicet famem & sitim, nuditatem, defectum cæci, defectum auxiliorum, defectum consolationum, Bern. in Sermonib. Videmus aliquos pauperes qui si veram haberent paupertatẽ, non adẽdõ puillanimes inuenirentur & tristes: vt pote reges vt reges coli. Sed hi sunt qui pauperes esse volunt, eo tamen pacto vt eis nihil desit: & sic diligunt paupertatem, vt nullam inopiam patiantur.

De Mansuetudine & eius descriptione. Quare etiam mansueti sint beati: vbi xvi. tanguntur pertinentia ad commendationem mansuetudinis. Et quare mansueti possidebunt terram ac cui dono mansuetudo adaptetur.

P A R S VI.

Post paupertatem spiritus dicendũ est de Mãsuetudine, quæ cõmendatur in verbo illo, Beati mites &c. Et sequitur bene mãsuerudo paupertatẽ spiritus. Qui enim verè humilis est, cùm nihil habeat sui reputatione, nõ habet vnde turberetur, nec cõtra se quæ fiũt, fieri reputat. Item qui terrena nõ amat, elongauit à se causam perturbationũ. Sicut terra mista aquæ cam turbidam reddit, sic terrena humano cordi per amorẽ sociata, causæ sunt perturbationũ. Si verò à corde humano fuerint separata, est tranquillitas in mēte. ¶ De mansuetudine verò hoc modo dicitur. ¶ Primo ostendetur quid sit mãsuetudo. ¶ Secũdo quãdo mites sint beati: vbi tangetur de his quæ ad cõmendationem mansuetudinis pertinet. ¶ Terrio quare mansueti possidebunt terram. ¶ Quarto, quod donũ huic beatitudini adaptetur. ¶ Mansuetudinem sic describit Peregrinus sacerdos: Mansuetudo, inquit, est modesti animi tranquillitas, quæ nulla incurrẽpiũ rerum tribulatione agitur. Mansuetudo videtur esse temperantia seu

mode